

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

до семінарських занять з курсу:

«ЄВРОПЕЙСЬКА ЕКОНОМІЧНА ІНТЕГРАЦІЯ»

для здобувачі другого магістерського рівня освіти галузі знань: 29
міжнародні відносини, спеціальності: 292 міжнародні економічні
відносини, всіх форм навчання

2017

Методичні рекомендації до семінарських занять для здобувачі другого магістерського рівня освіти галузі знань: 29 міжнародні відносини, спеціальності: 292 міжнародні економічні відносини, всіх форм навчання / Укл.: М. М. Ситников – Запоріжжя: ЗНТУ, 2018. –67 с.

Укладач: М. М. Ситников, к.т.н., доцент
Рецензент: О.П.Сарнацький, д.іст.н., професор
Відповідальний за випуск: Т.В. Перелигіна, провідний фахівець

Затверджено
на засіданні кафедри
“Міжнародні економічні відносини
Протокол № 1
від 28 серпня 2017р.

Рекомендовано до видання
НМК ГФ
Протокол № 14
від 29 серпня 2017р.

ЗМІСТ

	стор.
ПЕРЕДМОВА.....	4
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ.....	7
ПЕРЕЛІК ТЕМ ЄС І ГРУПОВИХ ПРОЄКТІВ.....	11
ТЕМИ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ.....	12
3.1 Тема 1 Теоретичні концепції міжнародної економічної інтеграції.....	12
3.2 Тема 2 Етапи і механізми європейської економічної інтеграції.....	14
3.3 Тема 3 Створення економічного і валютного союзу.....	19
3.4 Тема 4 Спільні політики ЄС в різних секторах економіки.....	22
3.5 Тема 5 Економіка країн-членів ЄС: рівень розвитку, спільні та специфічні проблеми.....	26
3.6 Тема 6 Порівняння економічних систем. Місце і роль ЄС у світовому господарстві.....	28
3.7 Тема 7 Економічне співробітництво України з ЄС на сучасному етапі.....	32
ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ.....	35
Підсумкове практичне завдання для перевірки знань теоретичного матеріалу.....	38
Вимоги до презентації звіту проведеного дослідження.....	38
Зв'язок форм роботи з відповідними компетенціями та результатами навчання.....	39
Варіанти підсумкових тестів.....	39
Рекомендована література.....	50

ПЕРЕДМОВА

Призначене для здобувачі другого магістерського рівня освіти галузі знань: 29 міжнародні відносини, спеціальності: 292 міжнародні економічні відносини, всіх форм навчання

Навчальна дисципліна «Європейська економічна інтеграція» входить до циклу дисциплін гуманітарного напрямку і є важливою складовою частиною підготовки студентів за спеціальністю «Міжнародні економічні відносини».

Метою курсу є формування уявлення студентів про етапи, форми і механізми процесів європейської економічної інтеграції, визначення тенденцій, які впливають на розвиток цих процесів.

Завдання курсу:

- Ознайомлення з теоретичними концепціями, формами і механізмами реалізації міжнародної економічної інтеграції;
- Визначення макроекономічного ефекту інтеграційної взаємодії;
- Проведення аналізу процесів економічної інтеграції та їх впливу на розвиток як економіки країн Європейського Союзу, так і світового господарства в цілому;
- Здійснення оцінки поточних економічних відносин між Європейським Союзом і Україною та визначення перспектив їх розвитку.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен отримати

Загальні компетентності:

- здатність до абстрактного, креативного, критичного мислення, аналізу та синтезу на основі логічних аргументів та перевірених фактів в умовах обмеженого часу та ресурсів.

- здатність систематизувати та синтезувати інформацію з різних джерел, використовуючи інноваційні підходи та технології, програмне забезпечення з урахуванням крос-культурних особливостей суб'єктів МЕВ

- здатність працювати самостійно та в команді, вміти брати на себе ініціативу і відповідальність, мотивувати та керувати роботою інших для досягнення поставлених цілей

- здатність самостійно організувати та здійснювати наукові дослідження проблем міжнародних економічних відносин, продукувати гіпотези, визначати наукові проблеми, готувати наукові тексти та доповіді, здійснювати публічну апробацію результатів досліджень

Фахові компетентності:

- здатність працювати у великій інтернаціональній групі;

- здатність ставитися із повагою до національних та культурних традицій інших країн;

- здатність ефективно спілкуватися із спеціальною та загальною аудиторіями на теми історичного розвитку європейських країн та народів;

- здатність формулювати головні цілі, завдання та принципи теорії міжнародної та європейсько економічної інтеграції;

- здатність розв'язувати спеціалізовані та прикладні проблеми в галузі європейської економічної інтеграції;

- здатність аналізувати моделі розвитку національних економік та визначати їх місце і роль у системі європейської економічної інтеграції

здатність визначати шляхи інтеграції України у Європейський Союз.

Очікувані програмні результати навчання:

- демонструвати знання та навички у сфері європейської економічної інтеграції та ефективно використовувати їх в науково-практичній діяльності;
- демонструвати креативні підходи у розв'язанні проблем європейської економічної інтеграції та діалектично мислити на основі логічних аргументів та фактів в обмежених умовах;
- ідентифікувати глобальні проблеми європейської економіки та національних господарств;
- формулювати висновки і розробляти рекомендації з метою розв'язання практичних завдань інтеграції з урахуванням національних і культурних особливостей різних країн.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

Перш ніж розпочати вивчення курсу "Європейська економічна інтеграція" студенти повинні мати базові знання з питань економічної теорії (макроекономіки та мікроекономіки) і світової економіки. Оскільки курс присвячений не тільки історії створення і розвитку Європейського Союзу, але і сучасним проблемам ЄС, неможливо включити в курс лекцій усю необхідну інформацію. Тому важлива роль у вивченні курсу приділяється самостійній роботі студентів.

Конкретні форми і методи організації самостійної роботи залежать від рівня підготовки студентів, сформованості в них навичок пошуку й аналізу літератури, тощо. Далі наведено загальні рекомендації, що можуть бути корисними при вивченні курсу.

Форми представлення додаткової інформації

Під час вивчення курсу звичними видами роботи повинні стати для студентів перегляд основних публікацій в періодичних виданнях (в т.ч. іноземними мовами), добір і вивчення матеріалів, що пояснюють чи ілюструють теми курсу. Вивчення додаткової інформації повинне завершуватися її представленням у визначеній формі. Письмово – у формі реферативного огляду, есе, тез. Усно – у вигляді презентації, доповіді, дискусії.

Реферативний огляд публікацій на визначену тему складається у формі короткого резюме змісту кожного прочитаного джерела за даною темою. Викладач може регламентувати обсяг такого резюме, скажімо, не більш 1 сторінки по кожному джерелу (чи по 1 сторінці на кожні 10-15 сторінок оригінального тексту).

Есе являє собою короткий виклад відповіді на поставлене проблемне питання, включаючи критичну думку самого автора й інформацію з інших джерел. Питання для есе формулює викладач. Питання формулюється таким чином, щоб у тексті лекції чи підручнику не містилася пряма відповідь на нього. Для відповіді студент повинен зіставити кілька думок по даному питанню, виробити і сформулювати власну думку й обґрунтувати її. Звичайний обсяг есе складає 3-4 стор.

Тези – це короткий (звичайно 1-2 стор.), стислий виклад інформації з якоїсь теми. У тезах відсутні деталі, пояснення, обґрунтування, ілюстрації.

Презентація – усне представлення інформації на визначену тему, що супроводжується наочними засобами. Для презентації важливо враховувати попередні знання й інтереси аудиторії, структурувати матеріал, що має бути представлений. Для презентації важлива манера поведінки, жести, зовнішній вигляд виступаючих. Для забезпечення наочності матеріалу можуть бути використані технічні мультимедійні засоби, графіки, схеми, різноманітний роздавальний матеріал.

Доповідь – більш традиційне і формальне представлення матеріалу в усній формі. Звичайно доповідь більш тривала і менш ілюстрована ніж презентація. Однак, доповідь не повинна бути простим переказом зібраної інформації, у неї повинна бути присутня основна проблема, її вирішення і висновки.

Дискусія – колективна форма усного подання інформації. Звичайно дискусію готує один чи кілька людей, які представляють основні питання теми і різні точки зору. Інші учасники дискусії висловлюють свої думки і судження. Для організації дискусії треба обрати ведучого, в обов'язок якого входить надання слова учасникам, стримування емоційних реакцій і підведення підсумків обговорення.

Групові проекти за темами.

Найбільш дискусійні чи об'ємні теми курсу можуть бути задані студентам для самостійної підготовки групових проектів. Мета проекту – знайти матеріали по темі, сформулювати проблему в рамках даної теми на основі зібраних матеріалів і запропонувати свій варіант рішення цієї проблеми, посиливши його фактами і прикладами. Виконання групових проектів допомагає студентам розвинути необхідні навички ділового спілкування і роботи в команді.

Формування груп для роботи. Групи для самостійного виконання проектів рекомендується формувати, враховуючи сильні і слабкі сторони студентів. В одній групі повинні працювати різні за навичками студенти, щоб вони допомагали один одному.

Оптимальним розміром групи для виконання студентського проекту є 3-5 студентів. При формуванні групи необхідно пояснити студентам різні функції членів групи, правила роботи і допомогти розподілити обов'язки.

Роль викладача в груповій роботі. Викладач відіграє роль консультанта. Він допомагає групі вирішити труднощі, що виникають, не прямими відповідями на їхні питання, а організацією обговорення цих питань із усіма членами групи. Графік регулярних консультацій допомагає дисциплінувати студентів. Корисно також розбивати роботу над проектом на деякі етапи і встановлювати терміни представлення результатів цього етапу викладачу в писемній формі.

Форми подання результатів виконання проекту. Короткий звіт (7-8 сторінок) у визначеному викладачем форматі. Усна презентація проекту протягом 10-15 хвилин з наступними відповідями на питання. Презентація може проводитися як у присутності інших студентів, так і тільки викладача. Важливо після проведення презентації і перевірки письмового звіту обговорити з групою результати їхньої роботи, плюси і мінуси, допущені помилки і наявні недоробки.

Методичні рекомендації для роботи з діловими ситуаціями

Розрізняють ділові ситуації (cases) та історії (case histories). У навчальних цілях пропонуються спрощені ситуації чи історії, пов'язані з діяльністю і розвитком компаній і організацій, які ілюструють конкретний теоретичний матеріал курсу. Якщо реальна ситуація не містить формулювання проблеми, її потрібно вивести з описаних подій і додаткової інформації, то спрощена ситуація не тільки ставить проблему, але може надавати також і варіант її вирішення.

Метою використання таких спрощених ситуацій є розвиток у студентів навички аналізу різноманітної інформації про компанії, співвіднесення конкретних історій з діяльністю компаній і організацій з вивченим теоретичним матеріалом, формулювання на базі аналізу певних висновків і рекомендацій.

Підготовка до обговорення ситуації

Самостійна робота з діловими ситуаціями поділяється на два етапи: підготовка до обговорення й саме обговорення. Орієнтирами для студентів при підготовці до обговорення є питання і завдання, приведені після кожної ситуації. Відповідаючи на ці питання, студенти повинні повторити й узагальнити пройдений матеріал курсу.

Обговорення ситуації на заняттях. На занятті рекомендовано організувати обговорення ситуації. Для обговорення доцільно використовувати наступний формат:

- а) навести короткий опис ситуації (3-4 пропозиції);
- б) сформулювати основну проблему ситуації (1 пропозиція)
- в) охарактеризувати країну, організації й компанії, описані в ситуації, з погляду сформульованої проблеми.
- г) привести варіанти рішення даної проблеми, висловити своє відношення до нього, проаналізувавши його плюси та мінуси.
- д) підбити підсумок обговорення і визначити установи, організації й компанії, яким даний варіант рішення може бути рекомендований.

Роль викладача під час роботи студентів. Під час самостійної роботи студентів викладач, по можливості, відходить на задній план, надаючи студентам самим висловлювати свою думку й аргументувати її. Однак, не можна допустити монологу чи діалогу двох студентів під час обговорення, тому викладачу варто стимулювати обговорення додатковими питаннями. Якщо в ході обговорення студенти висловлюють різні точки зору і не погоджуються один з одним, викладачу корисно буде коротко записати варіанти думок на дошці, щоб не упустити їх у ході дискусії.

Підведення підсумків обговорення. По завершенні обговорення необхідно обов'язково підвести підсумок, узагальнюючи всі наведені студентами думки й аргументи. Можна запропонувати студентам письмово коротко сформулювати свою думку по даній ситуації, а

також згоду або незгоду з приведеними під час обговорення аргументами.

ПЕРЕЛІК ТЕМ ЕСЕ І ГРУПОВИХ ПРОЕКТІВ

- 1 Зміни у відносній силі і впливовості країн членів ЄС свідчать про рух Союзу в напрямку створення федерації держав або деякої супердержави. Чи згодні ви з цим твердженням?
- 2 Хоча інтереси різних груп компаній і галузей представлені в ЄС різними організаціями, вони мають мало впливу на рішення, що приймаються Союзом. Чи згодні ви з цим твердженням?
- 3 Що стимулювало європейську інтеграцію: політичні чи економічні мотиви? У відповіді обов'язково використовуйте в якості ілюстрації найважливіші етапи розвитку ЄС.
- 4 Чи є ЄС прикладом успішної інтеграції, і чи може ця модель бути рекомендована для використання в інших регіонах світу? Що може обмежувати використання цієї моделі?
- 5 Програма введення в 2002 р. готівкового обігу євро вважається прикладом успішної маркетингової кампанії. Що мається на увазі? Чи згодні ви цим твердженням?
- 6 Регіональні розбіжності в економічному розвитку між різними країнами-членами ЄС усе ще значні. Чи означає це, що заходи минулого були мало результативними, чи могли б вони бути реалізовані більш ефективно?
- 7 Наведіть аргументи на користь впровадження єдиної європейської соціальної політики. Які її економічні наслідки?
- 8 На прикладі конкретної галузі розберіть вплив місцевих, регіональних, національних і глобальних економічних тенденцій на розвиток даної галузі.
- 9 Проведіть критичний порівняльний аналіз стану економік двох-трьох країн, що претендують на вступ до ЄС.

10 В даний час членство у СОТ принесе країнам Східної і Центральної Європи більше шкоди, ніж користі. Чи згодні ви з цим твердженням?

11 Як змінилася за останні 3-5 років ситуація з доступністю на ринку ЄС для українських товарів? Особливу увагу зверніть на тарифні і нетарифні бар'єри європейського ринку.

12 На прикладі конкретної європейської країни-члена ЄС розберіть вигоди і втрати від членства в цьому інтеграційному угрупованні. Чи варто їй було вступати до ЄС?

13 На прикладі конкретної країни, що претендує на членство в ЄС, розберіть вигоди і недоліки її вступу до союзу.

14 Розширення ЄС за рахунок країн Східної і Центральної Європи є винятково політичним кроком, тому економічні наслідки такого розширення, якими би негативними вони ні були, зазвичай не розглядаються. Чи згодні ви з цим твердженням?

ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Тема 1 Теоретичні концепції міжнародної економічної

інтеграції

1 Розвиток теоретичних концепцій міжнародної економічної інтеграції.

2 Форми, стадії, механізми та наслідки міжнародної економічної інтеграції.

3 Інтеграція в умовах глобалізації світового господарства.

Основні терміни і поняття

Інтеграція. Інтеграційні альянси. Глобалізація. Концепції і теоретичні підґрунтя міжнародної економічної інтеграції. Інституціональні

положення інтеграції. Моделі сучасного розвитку інтеграційних процесів. Форми, стадії, механізми та наслідки міжнародної економічної інтеграції.

Питання для самоконтролю

- 1 Інтеграційні альянси сучасного світового господарства
- 2 Сучасні світові інтеграційні процеси.
- 3 Виклики економічної глобалізації.

Тести для перевірки знань

- 1 Теорія міжнародної економічної інтеграції ґрунтується на:
  - а) вивченні умов створення спільних інституцій для керування об'єднаною економікою;
  - б) узгодженні спільних інтересів країн;
  - в) вигодах здійснення вільної торгівлі між країнами;
  - г) попередженні політичних розбіжностей між державами.
- 2 Передумовою міжнародної економічної інтеграції є:
  - а) близькість рівнів економічного розвитку країн;
  - б) географічна близькість країн, що інтегруються;
  - в) спільність економічних проблем;
  - г) будь-яка з названих вище ознак.
- 3 Концепція ринкової школи міжнародної економічної інтеграції базується на:
  - а) встановленні міжнаціональних правил економічної діяльності;
  - б) принципі свободи торгівлі;
  - в) аналізі взаємопроникнення національних економік;
  - г) визнанні можливості багатошвидкісної інтеграції.
- 4 Згідно з яким методом інтеграція розпочинається і продовжує розвиватись і поглиблюватись адміністративними заходами та акціями?

а) інституціональним; б) багатозшвидкісної інтеграції;

в) функціональним; г) реінтеграційним.

5 Який інтеграційний метод ґрунтується на принципах лібералізації економіки і зовнішньої торгівлі на основі багатосторонньої угоди?

а) інституціональний; б) функціональний;

в) багатозшвидкісної інтеграції; г) реінтеграційний.

6 Назвіть позитивні наслідки міжнародної економічної інтеграції.

а) економія на масштабах виробництва; в) зміна напрямів торгівлі;

г) посилення міжфірмової конкуренції; б) врегулювання торговельних балансів.

Обговорювання у групі

1 Порівняння процесів транс націоналізації, регіональної інтеграції та глобалізації.

2 Міжнародна інтеграція на мікро- та макрорівнях. Міжнародний економічний регіоналізм.

3 Інституціональні й фінансово-економічні основи міжрегіональної інтеграції.

Література: [1, 2, 7, 9].

Тема 2   Етапи і механізми європейської економічної інтеграції

1 Еволюція теорій європейського об'єднання.

2 Передумови і рушійні сили інтеграційних процесів у Західній Європі. Європейське об'єднання вугілля та сталі.

3 Римські договори: заснування ЄЕС і Євратома.

4 Перехідний період європейської інтеграції. Формування митного союзу.

5 Бар'єри на шляху створення спільного ринку країн ЄЕС.

6 Напрямки завершення формування єдиного ринку ЄЕС.

7 Проблеми і суперечності процесу економічної інтеграції.

8 Механізми реалізації чотирьох свобод: вільне переміщення товарів, послуг, робочої сили і капіталу.

9 Етапи розширення Європейського співтовариства.

10 Маастрихтський договір та утворення Європейського Союзу.

11 Передумови, значення та наслідки розширення ЄС на Схід

Основні терміни і поняття

ЄЕС. Євратом. ЄОВС. Розвиток теорій економічного європейського об'єднання. Передумови інтеграційних процесів у Західній Європі. Угода з пільгового тарифу. Зона вільної торгівлі. Римські договори. Митний союз Альтернатив інтеграції.

Питання для самоконтролю

1 Ідея «єдиної Європи» та проекти об'єднання Європи. Неофункціоналізм, «дирижизм», гомогенна модель та ізоморфізм як альтернативні концепції європейської інтеграції.

2 Новітні концепції європейської інтеграції в контексті розширення Європейського Союзу.

3 Роль «плану Маршалла» в економічному відродженні та об'єднанні Західної Європи.

4 Європейський платіжний союз та відновлення конвертації західноєвропейських валют.

5 Спільні економічні політики, визначені в Римському договорі. Надайте характеристику етапам формування спільного ринку.

6 Порівняйте економічне співробітництво країн в рамках ЄЕС та Європейської асоціації вільної торгівлі.

7 Наведіть причини подвійного вето де Голля на вступ Великобританії до Європейського співтовариства.

8 Особливості розширення ЄС у 2004 та 2007 рр. і його значення для України.

Тести для перевірки знань

1 Який політичний діяч оголосив план широкомасштабної допомоги європейським країнам із метою попередження "економічного, політичного і соціального хаосу" і відродження Європи після Другої світової війни?

а) Г. Трумен; б) Ф. Рузвельт; в) Д. Маршалл г) К. Аденауер

2 З якою метою була створена Європейська організація економічного співробітництва?

а) забезпечення розподілу американської допомоги і координації національних економічних політик країн-учасниць плану Маршалла;

б) досягнення конвертованості західноєвропейських валют;

в) забезпечення умов для початку європейської економічної інтеграції;

г) відновлення економіки і формування системи безпеки на континенті.

3 Назвіть головну мету Європейського платіжного союзу.

а) ліквідація заборгованості західноєвропейських держав перед США;

б) розширення інтеграції на фінансовий сектор західноєвропейських країн;

в) сприяння лібералізації європейської торгівлі шляхом упровадження системи багатосторонніх компенсацій і автоматичного кредитування країн-членів;

г) забезпечення розподілу американської допомоги і координації національних економічних політик країн-учасниць плану Маршалла

4 В якому місті було підписано Договір про заснування Європейського співтовариства вугілля та сталі?

а) в Римі; б) в Парижі; в) в Маастрихті; г) в Амстердамі.

5 Які держави підписали Римський договір про заснування ЄЕС?

а) Франція, Німеччина, Великобританія, Італія, Бельгія, Нідерланди, Люксембург;

б) Франція, Німеччина, Іспанія, Бельгія, Нідерланди, Люксембург;

в) Франція, Німеччина, Бельгія, Італія, Нідерланди, Люксембург;

г) Франція, Німеччина, Італія, Бельгія, Данія, Люксембург.

6 Провідна мета інтеграційних процесів за Римською угодою полягала в створенні між державами-членами:

а) спільного ринку; б) економічного і валютного союзу;

в) політичного і оборонного союзу; г) зони вільної торгівлі.

7 Які країни увійшли до Європейського співтовариства під час його першого розширення (1973 р.)?

а) Швеція, Данія, Норвегія; б) Греція, Іспанія, Португалія;

в) Великобританія, Ірландія, Данія г) Швеція, Фінляндія, Австрія.

8 В чому полягала солідарність Європейського співтовариства як ключовий принцип забезпечення функціонування його спільного ринку?

а) в забезпеченні вільного руху факторів виробництва;

б) в проведенні спільних політик Співтовариства;

в) в сприянні прогресу світової торгівлі;

г) в створенні умов для розвитку вільної конкуренції.

9 При створенні митного союзу західноєвропейських країн спільний митний тариф було встановлено на рівні:

а) найвищого тарифу серед країн-членів; б) найнижчого тарифу серед країн-членів;

в) на простому середньоарифметичному рівні тарифів.

г) на середньоарифметичному зваженому рівні тарифів.

10 З якою метою був створений Європейський інвестиційний банк?

- а) для фінансування проектів розвитку проблемних регіонів;
- б) для лібералізації транскордонного переміщення капіталу;
- в) для захисту сільськогосподарського ринку;
- г) для здійснення спільної торговельної політики щодо третіх країн.

14 Процес створення митного союзу країн ЄЕС було повністю завершено:

- а) 1 липня 1968 р.; б) 25 березня 1957 р.; в) 1 січня 1993 р.; г) 1 липня 1990 р.

Обговорювання у групі

1 Процедура вступу до ЄС.

2 Копенгагенські критерії. Оцінка здатності України виконати критерії членства у ЄС.

3 Визначте перспективи подальшого розширення ЄС.

4 Європейські Спільноти та Європейський Союз. Структура та функції європейських інституцій.

5 Визначте особливості механізмів реалізації принципів вільного переміщення товарів, послуг, робочої сили і капіталу.

6 Розв'язання проблеми визнання дипломів про вищу освіту і кваліфікаційних посвідчень на території ЄС.

7 Процес ухвалювання рішень та міжінституційна взаємодія в ЄС.

8 Принципи субсидіарності та пропорційності. Фінанси Спільноти.

Література: [1-4, 6, 10, 12, 14, 17, 18, 22].

Тема 3   Створення економічного і валютного союзу

1 Історичний досвід валютно-фінансової інтеграції країн Західної Європи

2 План Вернера (1969 р.). Європейська „валютна змія”.

3 Принципи створення і механізми функціонування Європейської валютної системи.

Основні терміни і поняття

Валютна система. «Валютна змія». Єдиний валютний ринок, поняття, мета, завдання та основні принципи його існування. Механізми реалізації свобод: вільне переміщення товарів, послуг, робочої сили і капіталу. Свобода підприємництва, інтернаціоналізація й глобалізація виробництва, капіталу, ринку робочої сили, інформаційного простору.

Питання для самоконтролю

- 1 Передумови і етапи створення Європейського економічного та валютного союзу.
- 2 Європейська система центральних банків.
- 3 Переваги та недоліки переходу до єдиної європейської валюти.
- 4 Роль євро у світовій валютно-фінансовій системі.
- 5 Надайте характеристику елементам Європейської валютної системи.
- 6 Кредитні можливості Європейської валютної системи та механізм кредитування через
- 7 Європейський фонд валютного співробітництва.

Тести для перевірки знань

- 1 До розрахункового „кошику” ЕКЮ спочатку входили валюти:

а) дев'яти країн ЄЕС	б) шести країн ЄЕС;
в) десяти країн ЄЕС	г) дванадцяти країн ЄЕС.
- 2 Яка інституція здійснює управління бюджетом ЄС?

а) Європейська Комісія	б) Європейський Парламент;
в) Рада міністрів Європи	г) Економічно-соціальний комітет.

3 Перегляд композиції ЕКЮ проводили кожні:

- а) два роки;
- б) три роки;
- в) п'ять років;
- г) вісім років.

4 Валютні компенсаційні суми було введено в ЄЕС для цілей:

- а) спільної сільськогосподарської політики;
- б) спільної промислової політики;
- в) збільшення спільного бюджету
- г) прискорення економічної інтеграції.

5 Повноваження Валютного комітету, заснованого згідно з Римським договором полягали в:

- а) спостереженні за валютно-курсовою політикою країн ЄЕС;
- б) забезпеченні стабільності цін в країнах ЄЕС;
- в) впровадженні проекту поетапного формування економічного й валютного союзу;
- г) забезпеченні введення спільної грошової одиниці.

6 Завданням Європейського фонду валютного співробітництва було:

- а) спостереження за валютно-курсовою політикою країн ЄЕС;
- б) забезпечення стабільності цін в країнах ЄЕС;
- в) керування багатостороннім механізмом підтримки валютних курсів;
- г) впровадження проекту поетапного формування економічного й валютного союзу.

7 Європейська розрахункова одиниця, прийнята в 1975 р., обчислювалася на базі:

- а) вартісного паритету із долларом США;
- б) "валютного кошика" із марки ФРН, французького франка і фунта стерлінгів;
- в) "валютного кошика", складеного із ключових світових валют;
- г) "валютного кошика" із дев'яти національних валют країн-членів ЄЕС.

8 Центральним паритетом коливання валютних курсів в механізмі європейської „валютної змії” було визнано:

- а) марку ФРН;
- б) доллар США;
- в) ЄКЮ;

г) ”валютний кошик” із марки ФРН, французького франка і фунта стерлінгів.

9 Консультативний етап вступу до ЄС триває:

- а) між поданням країною заявки про вступ та початком переговорів про вступ;
- б) перед поданням країною заяви про вступ;
- в) від початку й до завершення переговорів про вступ;
- г) між підписанням угоди про вступ та її ратифікацією.

10 До розрахункового „кошику” ЕКЮ спочатку входили валюти:

- а) дев’яти країн ЄЕС;
- б) шести країн ЄЕС;
- в) десяти країн ЄЕС;
- г) дванадцяти країн ЄЕС.

11 План П. Вернера (1970 р.) передбачав поетапне створення:

- а) спільного ринку;
- б) економічного й валютного союзу;
- в) митного союзу;
- г) системи валютних компенсаційних сум.

12 Центральним паритетом коливання валютних курсів в рамках Європейської валютної системи було визнано:

- а) марку ФРН; б) долар США; в) ЄКЮ;
- г) ”валютний кошик” із марки ФРН, французького франка і фунта стерлінгів.

13 Спільний бюджет ЄС формується за рахунок:

- а) доходів від митних зборів;
- б) внесків держав-членів ЄС;
- в) відрахувань від податку на додану вартість;
- г) митних зборів та відрахувань від податку на додану вартість.

Обговорювання у групі

1 Структура та цілі Європейської системи центральних банків та Європейського центрального банку.

- 2 Функціональні рамки проведення операцій ЄЦБ.
- 3 Визначте функції та інструменти грошово-кредитної політики ЄЦБ.
- 4 «Пакт стабільності й зростання" про оздоровлення державних фінансів країн еврозони та довгостроковий контроль за бюджетним дефіцитом.
- 5 Умови подальшого розвитку та інтеграції європейських фінансових ринків.
- 6 Системи та механізми розрахунків всередині зони євро.
- 7 Порівняння ролі долара США та євро в якості міжнародних грошей.
- 8 Перспективи євро як резервної валюти. Фактори, що впливають на міжнародне використання євро.

Література: [3, 16, 21, 23-25].

Тема 4   Спільні політики ЄС в різних секторах економіки

- 1 Спільна промислова та підприємницька політики.
- 2 Особливості спільних енергетичної та транспортної політик.
- 3 Спільна сільськогосподарська політика та причини особливої уваги спільноти до аграрного сектору.

Основні терміни і поняття

Методи і інструменти торговельної політики ЄС на зовнішніх товарних ринках. Торговельні преференції та секторальні особливості спільної торговельної політики ЄС. Конкуренція, промислова і підприємницька політика. Спільна сільськогосподарська, енергетична та транспортна політика. Політика наукових досліджень і технологій.

Питання для самоконтролю

- 1 Цілі, принципи та інструменти спільної торговельної політики ЄС. Система торговельних преференцій ЄС.
- 2 Значення торговельної політики ЄС для України.
- 3 Засади європейської політики щодо конкуренції.
- 4 Аграрна політика ЄС та розвиток сільськогосподарських зв'язків України з ЄС.
- 5 Надайте характеристику сучасної економічної політики ЄС.
- 6 Секторальні особливості спільних економічних політик ЄС.
- 7 Співробітництво у науково-дослідній сфері між країнами ЄС.

Тести для перевірки знань

- 1 З якою метою була створена Європейська організація економічного співробітництва?
  - а) забезпечення розподілу американської допомоги і координації національних економічних політик країн-учасниць плану Маршалла;
  - б) досягнення конвертованості західноєвропейських валют;
  - в) забезпечення умов для початку європейської економічної інтеграції;
  - г) відновлення економіки і формування системи безпеки на континенті.
- 2 Назвіть головну мету Європейського платіжного союзу.
  - а) ліквідація заборгованості західноєвропейських держав перед США;
  - б) розширення інтеграції на фінансовий сектор західноєвропейських країн;
  - в) сприяння лібералізації європейської торгівлі шляхом упровадження системи багатосторонніх компенсацій і автоматичного кредитування країн-членів;

г) забезпечення розподілу американської допомоги і координації національних економічних політик країн-учасниць плану Маршалла

3 Спільний бюджет ЄС формується за рахунок:

- а) доходів від митних зборів;
- б) внесків держав-членів ЄС;
- в) відрахувань від податку на додану вартість;
- г) митних зборів та відрахувань від податку на додану вартість.

4 На які потреби витрачають більшу частку спільного бюджету ЄС?

- а) на потреби структурних змін в економіках країн-членів;
- б) на потреби спільної сільськогосподарської політики ЄС;
- в) на адміністративні витрати;
- г) на зовнішні дії ЄС.

5 Що означає принцип субсидіарності при впровадженні спільних економічних політик ЄС?

а) Інституції ЄС не мають регулювати те, що можна ефективніше зробити та врегулювати на національному й регіональному рівнях.

б) Передачу частини урядових повноважень спільним інституціям ЄС.

в) Повноваження, які надають спільним інституціям ЄС договори, доповнюють повноваження її держав-членів.

г) Спільні політики мають як європейський вимір, так і національний.

6 В чому полягало найбільш складне питання під час переговорів про вступ Іспанії і Португалії до ЄЕС?

а) структура сільського господарства країн-кандидатів значно відрізнялась від комунітарної;

б) високий рівень інфляції і відносно слабкі валюти країн-кандидатів;

в) низький рівень ВВП і заробітної плати в країнах-кандидатах;

г) потреба в структурних реформах економіки.

7 Яка інституція має право ініціативи щодо внесення пропозицій про ухвалення рішень в ЄС?

- а) Європейська Комісія; б)
 Європейський Парламент;
 в) Рада міністрів Європи; г) Рада Європи.

Обговорювання у групах

- 1 Спільні політики ЄС щодо охорони довкілля.
- 2 Політика ЄС щодо регіонального розвитку.
- 3 Податкова політика ЄС.
- 4 Гармонізація непрямого оподаткування.
- 5 Надайте характеристику спільним горизонтальним та зовнішнім політикам ЄС.
- 6 Розвиток транс'європейських транспортних мереж.

Література: [1, 5, 8, 11, 14,15, 17-21]

Тема 5 Економіка країн-членів ЄС: рівень розвитку, спільні та специфічні проблеми

- 1 Загальна характеристика економік держав, що входять у ЄС.
- 2 Роль країн-лідерів у міжнародному географічному поділі праці.
- 3 Основні переваги економік малих країн ЄС.

Основні терміни і поняття

Розвинуті країни. Малі країни- члени ЄС та переваги їхніх економік . Економічно менш розвинені країни, головні причини їх відставання в

соціально-економічному розвитку від інших країн-членів ЄС.
Регіональна економічна політика ЄС.

Питання для самоконтролю

- 1 Економічно менш розвинені країни ЄС. „Багато швидкісна” Європа.
- 2 Регіональний фактор в економічній політиці ЄС.
- 3 Основні промислові і сільськогосподарські райони країн-лідерів ЄС.
- 4 Фактори економічного зростання Німеччини.
- 5 Об'єднання Німеччини і специфіка процесу трансформації в нових федеральних землях.

Тести для перевірки знань

- 1 Консультативний етап вступу до ЄС триває:
  - а) між поданням країною заявки про вступ та початком переговорів про вступ;
  - б) перед поданням країною заяви про вступ;
  - в) від початку й до завершення переговорів про вступ;
  - г) між підписанням угоди про вступ та її ратифікацією.

- 2 Що означає принцип субсидіарності при впровадженні спільних економічних політик ЄС?
  - а) Інституції ЄС не мають регулювати те, що можна ефективніше зробити та врегулювати на національному й регіональному рівнях.
  - б) Передачу частини урядових повноважень спільним інституціям ЄС.
  - в) Повноваження, які надають спільним інституціям ЄС договори, доповнюють повноваження її держав-членів.
  - г) Спільні політики мають як європейський вимір, так і національний.

- 3 Яка інституція здійснює управління бюджетом ЄС?
  - а) Європейська Комісія
  - б) Європейський Парламент;

в) Рада міністрів Європи; г) Економічно-соціальний комітет

4 Спільний бюджет ЄС формується за рахунок:

- а) доходів від митних зборів; в) відрахувань від податку на додану вартість;
- г) митних зборів та відрахувань від податку на додану вартість. б) внесків держав-членів ЄС;

5 На які потреби витрачають більшу частку спільного бюджету ЄС?

- а) на потреби структурних змін в економіках країн-членів;
- б) на потреби спільної сільськогосподарської політики ЄС;
- в) на адміністративні витрати; г) на зовнішні дії

ЄС.

6 Консультативний етап вступу до ЄС триває:

- а) між поданням країною заявки про вступ та початком переговорів про вступ;
- б) перед поданням країною заяви про вступ;
- в) від початку й до завершення переговорів про вступ;
- г) між підписанням угоди про вступ та її ратифікацією.

7 Спільний бюджет ЄС формується за рахунок:

- а) доходів від митних зборів; б) внесків держав-членів ЄС;
- в) відрахувань від податку на додану вартість;
- г) митних зборів та відрахувань від податку на додану вартість.

8 Назвіть головну мету Європейського платіжного союзу.

- а) ліквідація заборгованості західноєвропейських держав перед США;
- б) розширення інтеграції на фінансовий сектор західноєвропейських країн;
- в) сприяння лібералізації європейської торгівлі шляхом упровадження системи багатосторонніх компенсацій і автоматичного кредитування країн-членів;
- г) забезпечення розподілу американської допомоги і координації національних економічних політик країн-учасниць плану Маршалла

Обговорювання у групах

1 Особливості і проблеми соціально-економічного розвитку Франції на сучасному етапі.

2 Галузі міжнародної спеціалізації Італії.

3 Динаміка економічного розвитку Великобританії за післявоєнний період та її основні фактори.

Література: [1, 4, 6, 13, 17, 18]

Тема 6   Порівняння економічних систем. Місце і роль ЄС у світовому господарстві

1 Класифікація економічних систем, принципи і критерії оцінювання та порівняння.

2 Порівняння економічних систем.

2.1 Сполучені Штати Америки.

2.2 Європейський Союз.

2.3 Японія.

2.4 Китай.

2.5 Росія.

2.6 Перехідні економіки.

Основні терміни і поняття

Конкуренція, промислова і підприємницька політика. Спільна сільськогосподарська, енергетична та транспортна політика. Політика наукових досліджень і технологій. Торговельна політика ЄС щодо України. Розвиток співробітництва Україна – ЄС: від концепції партнерства до стратегії сусідства. Україна в економічних концепціях сусідства Європейського Союзу. Основні форми економічної співпраці ЄС з Україною.

Питання для самоконтролю

- 1 Місце ЄС у світовому господарстві і вплив на міжнародні економічні процеси.
- 2 Надайте характеристику потенціалу ефективності країн ЄС.
- 3 Розподіл чинників виробництва в країнах ЄС.
- 4 Чинники економічного зростання основних економічних систем.
- 5 Порівняйте структуру зайнятості та умов праці в основних економічних системах.
- 6 Ефективність взаємодії економічних систем.
- 7 Визначте стійкі розбіжності ЄС із США.

Тести для самоперевірки знань

- 1 Коли розпочався другий етап будівництва Економічного і валютного союзу в Європі?
  - а) 1 липня 1992 р.
  - б) 1 січня 1993 р.
  - в) 1 січня 1994 р.
  - г) 1 січня 1996 р.
- 2 З чого складався загальний капітал Європейського фонду валютного співробітництва?
  - а) з відрахувань із спільного бюджету ЄЕС;
  - б) з акумульованої частини резервів центральних банків країн ЄЕС;
  - в) із внесків урядів країн ЄЕС.
- 3 З якою метою була створена Європейська організація економічного співробітництва?
  - а) забезпечення розподілу американської допомоги і координації національних економічних політик країн-учасниць плану Маршалла;
  - б) досягнення конвертованості західноєвропейських валют;
  - в) забезпечення умов для початку європейської економічної інтеграції;

г) відновлення економіки і формування системи безпеки на континенті.

3 Назвіть головну мету Європейського платіжного союзу.

а) ліквідація заборгованості західноєвропейських держав перед США;

б) розширення інтеграції на фінансовий сектор західноєвропейських країн;

в) сприяння лібералізації європейської торгівлі шляхом упровадження системи багатосторонніх компенсацій і автоматичного кредитування країн-членів;

г) забезпечення розподілу американської допомоги і координації національних економічних політик країн-учасниць плану Маршалла

4 В якому місті було підписано Договір про заснування Європейського співтовариства вугілля та сталі?

а) в Римі; б) в Парижі; в) в Маастрихті; г) в Амстердамі.

5. До складу якого органу Європейського центрального банку входять керівники центральних банків всіх країн ЄС?

а) Рада керуючих; б) Виконавча рада; в) Загальна рада; г) Рада Європи.

6 Консультативний етап вступу до ЄС триває:

а) між поданням країною заявки про вступ та початком переговорів про вступ;

б) перед поданням країною заяви про вступ;

в) від початку й до завершення переговорів про вступ;

г) між підписанням угоди про вступ та її ратифікацією.

а) на потреби структурних змін в економіках країн-членів;

б) на потреби спільної сільськогосподарської політики ЄС;

в) на адміністративні витрати;

г) на зовнішні дії ЄС.

7 Що означає принцип субсидіарності при впровадженні спільних економічних політик ЄС?

а) Інституції ЄС не мають регулювати те, що можна ефективніше зробити та врегулювати на національному й регіональному рівнях.

б) Передачу частини урядових повноважень спільним інституціям ЄС.

в) Повноваження, які надають спільним інституціям ЄС договори, доповнюють повноваження її держав-членів.

г) Спільні політики мають як європейський вимір, так і національний.

8 В Єдиному європейському акті (1986 р.) центральним завданням Співтовариства до 1992 р було проголошено:

а) створення економічного і валютного союзу; б) реалізація політичного союзу;

в) завершення формування спільного ринку;

г) заснування фонду регіонального розвитку.

9 Коли був створений Європейський економічний простір?

а) 1968р.; б) 1986 р.; в) 1992 р.;

д) 1993 р..

Література: [2, 4, 10, 13, 20]

Тема 7 Економічне співробітництво України з ЄС на сучасному етапі

1 Основні форми економічного співробітництва України з Європейським Союзом.

2 Торговельна політика ЄС щодо України.

Основні терміни і поняття

Торговельна політика ЄС щодо України. Розвиток співробітництва Україна – ЄС: від концепції партнерства до стратегії сусідства. Україна в економічних концепціях сусідства Європейського Союзу. Основні форми економічної співпраці ЄС з Україною.

Питання для самоконтролю

- 1 Еволюція співробітництва Україна – ЄС: від концепції партнерства до стратегії сусідства.
- 2 Україна в економічних концепціях сусідства Європейського Союзу.
- 3 Наведіть характеристику структури зовнішньої торгівлі України з країнами ЄС.
- 4 Формування договірно-правових засад співробітництва України з ЄС.
- 5 Проблема гармонізації законодавства і технічних стандартів України із правом і стандартами ЄС.
- 6 Європейський вектор інтеграції України – подальші перспективи розвитку.
- 7 Проблеми та перспективи створення зони вільної торгівлі між ЄС та Україною.

Тести для перевірки знань

- 1 Коли був підписаний договір про асоціацію України з ЄС?
  - а) у 2013 році;
  - б) у 2014 році;
  - в) у 2016 році;
  - г) у 2017 році;

- 2 Коли Україна отримала безвізовий режим з ЄС ?
  - а) у 2013 році;
  - б) у 2014 році;

в) у 2016 році;

г) у 2017 році;

3 Консультативний етап вступу до ЄС триває:

а) між поданням країною заявки про вступ та початком переговорів про вступ;

б) перед поданням країною заяви про вступ;

в) від початку й до завершення переговорів про вступ;

г) між підписанням угоди про вступ та її ратифікацією.

4 Що означає принцип субсидіарності при впровадженні спільних економічних політик ЄС?

а) Інституції ЄС не мають регулювати те, що можна ефективніше зробити та врегулювати на національному й регіональному рівнях.

б) Передачу частини урядових повноважень спільним інституціям ЄС.

в) Повноваження, які надають спільним інституціям ЄС договори, доповнюють повноваження її держав-членів.

г) Спільні політики мають як європейський вимір, так і національний.

5 Яка інституція здійснює управління бюджетом ЄС?

а) Європейська Комісія;

б) Європейський Парламент

в) Рада міністрів Європи;

г) Економічно-оціальний

комітет;

6 Завданням Європейського фонду валютного співробітництва було:

- а) спостереження за валютно-курсовою політикою країн ЄЕС;
- б) забезпечення стабільності цін в країнах ЄЕС;
- в) керування багатостороннім механізмом підтримки валютних курсів;
- г) впровадження проекту поетапного формування економічного й валютного союзу.

7 Європейська розрахункова одиниці, прийнята в 1975 р., обчислювалася на базі:

- а) вартісного паритету із долларом США;
- б) "валютного кошика" із марки ФРН, французького франка і фунта стерлінгів;
- в) "валютного кошика", складеного із ключових світових валют;
- г) "валютного кошика" із дев'яти національних валют країн-членів ЄЕС.

Обговорювання у групах

1 Дайте характеристику новітніх концепцій міжнародної економічної інтеграції.

2 Значення Єдиного Європейського Акту для прискорення економічної інтеграції ЄЕС.

3 Еволюція співробітництва Україна – ЄС.

4 Наведіть критерії конвергенції та бездефіцитності, визначені в Маастрихтській угоді.

5 Назвіть та надайте характеристику основним етапам процедури вступу до ЄС. Наведіть приклади щодо відмінностей шляхів країн до членства в ЄС.

Література: [1, 5, 8, 12, 14].

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1 Наведіть основні риси сучасних наукових шкіл економічної інтеграції.

2 Розкрийте зміст негативної та позитивної економічної інтеграції.

3 Дайте характеристику новітніх концепцій міжнародної економічної інтеграції.

4 Визначте передумови та цілі міжнародної економічної інтеграції

5 Наведіть основні постулати ринкової, інституціональної та ринково-інституціональної (неоліберальної) концепцій МЕІ.

6 Наведіть загальні недоліки існуючих концепцій МЕІ: недооцінка тимчасового фактору в зміні інтересів суб'єктів інтеграції, акценти на окремих аспектах МЕІ

7 Розкрийте зміст федеративного підходу до створення європейської спільноти.

8 Надайте характеристику економічним наслідкам міжнародної економічної інтеграції.

9 Назвіть фактори, що впливають на ефективність МЕІ.

10 Дайте визначення видам регіональної економічної інтеграції: угоді з пільгового тарифу, зоні вільної торгівлі, зоні часткових економічних преференцій (частковий митний союз), митному союзу, спільному ринку, економічному і валютному союзу.

11 Назвіть та дайте характеристику основним конкурентним інтеграційним альянсам сучасного світового господарства.

12 Визначте передумови і рушійні сили інтеграційних процесів у Західній Європі після Другої Світової війни.

13 У чому полягає значення Європейського співтовариства вугілля і сталі для процесів європейської економічної інтеграції.

14 Наведіть часові межі етапів перехідного періоду створення Спільного ринку і загальні принципи зближення економічних політик та національних законодавств, визначені в Римському договорі.

15 Дайте характеристику Європейської асоціації вільної торгівлі як альтернативі ЄЕС.

16 В чому полягають суперечності процесу економічної інтеграції?

17 Передумови і наслідки першого розширення Європейського співтовариства.

18 В чому полягають наслідки фінансової кризи 1968-1973 років

для Західної Європи?

19 Охарактеризуйте значення другого та третього розширення Європейського співтовариства (у південному напрямку).

20 Назвіть мету та основні принципи функціонування єдиного внутрішнього ринку.

21 Надайте характеристику напрямкам завершення формування єдиного ринку ЄЕС.

22 Визначте передумови створення Економічного і валютного союзу в Європі.

23 Назвіть мету та основні принципи функціонування єдиного внутрішнього ринку.

24 Надайте характеристику передумовам побудови економічного і валютного союзу в Європі.

25 План П.Вернера – перша спроба масштабної координації валютної і грошово-кредитної політики ЄЕС.

26 Надайте характеристику основних елементів Європейської валютної системи.

27 Розкрийте механізм регулювання валютних курсів в Європейській валютній системі.

28 Наведіть критерії відповідності країни членству в Економічному та валютному союзі, визначені в Маастрихтській угоді.

29 Поясніть переваги та недоліки переходу до єдиної європейської валюти.

30 Надайте часові рамки та характеристику етапів створення Європейського економічного та валютного союзу.

31 Назвіть задачі та функції Європейського центрального банку.

32 У чому полягають здобутки та проблеми функціонування Європейського економічного та валютного союзу?

33 Розкрийте передумови, значення та наслідки розширення ЄС на Схід.

34 Поясніть відмінності між поняттями „Європейська Спільнота” та „Європейський Союз”.

35 Розкрийте суть принципів субсидіарності та пропорційності в проведенні спільних європейських політик.

36 Що передбачає „метод прямої координації” спільних дій, запроваджений Європейською Радою в Лісабоні (2000р.)

37 Розкрийте принципи формування спільного бюджету ЄС.

38 Склад та функції Європейської Ради – керівної політичної

інституції ЄС.

39 Надайте характеристику структурі, функціям та повноваженням Європейської Комісії.

40 Надайте характеристику структурі, принципам формування та функціонування Європейського Парламенту та Ради міністрів Європи.

41 Надайте характеристики консультативним інституціям ЄС (Економічно-соціальний комітет та Комітет регіонів), а також функціям Суду ЄС та Рахункової палати.

42 В чому полягають особливості процесу ухвалення економічних рішень в ЄС?

43 Назвіть та надайте характеристику основним етапам процедури вступу до ЄС. Наведіть приклади щодо відмінностей шляхів країн до членства в ЄС.

44 Поясніть суть критеріїв членства в ЄС.

45 Надайте загальну характеристику спільних політик ЄС в основних секторах економіки.

46 Розкрийте зміст спільної промислової політики ЄС.

47 Розкрийте зміст спільної підприємницької політики ЄС.

48 Основні форми економічного співробітництва України з Європейським Союзом.

Підсумкове практичне завдання самостійної роботи для перевірки знань теоретичного матеріалу

Підсумкове практичне завдання самостійної роботи складається з одного з перелічених нижче елементів за темами для самоконтроля.

Реферативний огляд публікацій на визначену тему складається у формі короткого резюме змісту кожного прочитаного джерела за даною темою. Викладач може регламентувати обсяг такого резюме, скажімо, не більш 1 сторінки по кожному джерелу (чи по 1 сторінці на кожні 10-15 сторінок оригінального тексту).

Есе являє собою короткий виклад відповіді на поставлене проблемне питання, включаючи критичну думку самого автора й інформацію з інших джерел. Питання для есе формулює викладач. Питання сформулюється таким чином, щоб у тексті лекції чи підручнику не містилася пряма відповідь на нього. Для відповіді студент повинен зіставити кілька думок по даному питанню, виробити

і сформулювати власну думку й обґрунтувати її. Звичайний обсяг есе складає 3-4 стор.

Доповідь – більш традиційне і формальне представлення матеріалу в усній формі. Звичайно доповідь більш тривала і менш ілюстрована ніж презентація. Однак, доповідь не повинна бути простим переказом зібраної інформації, у неї повинна бути присутня основна проблема, її вирішення і висновки.

Вимоги до презентації звіту проведеного дослідження

Презентація – усне представлення інформації на визначену тему, що супроводжується наочними засобами. Для презентації важливо враховувати попередні знання й інтереси аудиторії, структурувати матеріал, що має бути представлений. Для презентації важлива манера поведінки, жести, зовнішній вигляд виступаючих. Для забезпечення наочності матеріалу можуть бути використані технічні мультимедійні засоби, графіки, схеми, різноманітний роздавальний матеріал.

Зв'язок форм самостійної роботи з відповідними компетенціями та результатами навчання

Форми самостійної роботи студентів повинні бути пов'язані з загальними і фаховими компетенціями, які повинні забезпечити наступний очікуваний результат:

- здатність працювати у великій інтернаціональній групі;
- здатність ставитися із повагою до національних та культурних традицій інших країн;
- здатність ефективно спілкуватися із спеціальною та загальною аудиторіями на теми історичного розвитку європейських країн та народів;
- здатність формулювати головні цілі, завдання та принципи теорії міжнародної та європейсько економічної інтеграції;
- здатність розв'язувати спеціалізовані та прикладні проблеми в галузі європейської економічної інтеграції;
- здатність аналізувати моделі розвитку національних економік та визначати їх місце і роль у системі європейської економічної інтеграції

здатність визначати шляхи інтеграції України у Європейський Союз.

Варіанти підсумкових тестів

Варіант 1

1. Згідно з яким методом інтеграція розпочинається і продовжує розвиватись і поглиблюватись адміністративними заходами та акціями?

- а) інституціональним;   б) багатозшвидкісної інтеграції;
в) функціональним;   г) реінтеграційним.

2. Який інтеграційний метод ґрунтується на принципах лібералізації економіки і зовнішньої торгівлі на основі багатосторонньої угоди?

- а) інституціональний;   б) функціональний;
в) багатозшвидкісної інтеграції;   г) реінтеграційний.

3. Назвіть позитивні наслідки міжнародної економічної інтеграції.

- а) економія на масштабах виробництва;   в) зміна напрямів торгівлі;
г) посилення міжфірмової конкуренції;   б) врегулювання торговельних балансів.

4. Яка з наведених інтеграційних моделей передбачає урахування національних (регіональних) особливостей країн, що інтегруються?

- а) гомогенна модель інтеграції;   б) ізоморфічна модель;
в) модель Дакі-Фулера;   г) реінтеграційна модель.

5. Який політичний діяч оголосив план широкомасштабної допомоги європейським країнам із метою попередження "економічного, політичного і соціального хаосу" і відродження Європи після Другої світової війни?

- а) Г. Трумен;   б) Ф. Рузвельт; в) Д. Маршалл;   г) К. Аденауер

6. З якою метою була створена Європейська організація економічного співробітництва?

- а) забезпечення розподілу американської допомоги і координації національних економічних політик країн-учасниць плану Маршалла;

- б) досягнення конвертованості західноєвропейських валют;
- в) забезпечення умов для початку європейської економічної інтеграції;
- г) відновлення економіки і формування системи безпеки на континенті.

7. Назвіть головну мету Європейського платіжного союзу.

- а) ліквідація заборгованості західноєвропейських держав перед США;
- б) розширення інтеграції на фінансовий сектор західноєвропейських країн;
- в) сприяння лібералізації європейської торгівлі шляхом упровадження системи багатосторонніх компенсацій і автоматичного кредитування країн-членів;
- г) забезпечення розподілу американської допомоги і координації національних економічних політик країн-учасниць плану Маршалла

8. В якому місті було підписано Договір про заснування Європейського співтовариства вугілля та сталі?

- а) в Римі;   б) в Парижі;   в) в Маастрихті;   г) в Амстердамі.

9. До складу якого органу Європейського центрального банку входять керівники центральних банків всіх країн ЄС?

- а) Рада керуючих;   б) Виконавча рада;   в) Загальна рада;   г) Рада Європи.

10. На який термін призначаються Президент та члени Виконавчої ради Європейського центрального банку?

- а) 2 роки;   б) 3 роки;   в) 5 років;   г) 8 років.

11. Спільний бюджет ЄС формується за рахунок:

- а) доходів від митних зборів
- б) відрахувань від податку на додану вартість;
- в) митних зборів та відрахувань від податку на додану вартість
- г) внесків держав-членів ЄС;

12. На які потреби витрачають більшу частку спільного бюджету ЄС?
а) на потреби структурних змін в економіках країн-членів;
б) на потреби спільної сільськогосподарської політики ЄС;
в) на адміністративні витрати;
г) на зовнішні дії ЄС.
13. Яка інституція здійснює управління бюджетом ЄС?
а) Європейська Комісія;   б) Європейський Парламент;
в) Рада міністрів Європи;   г) Економічно-соціальний комітет.
14. До складу якої інституції входять лідери країн ЄС?
а) Європейська Комісія   б) Європейський Парламент;
в) Рада міністрів Європи;   г) Рада Європи.
15. Яка інституція має право ініціативи щодо внесення пропозицій про ухвалення рішень в ЄС?
а) Європейська Комісія   б) Європейський Парламент;
в) Рада міністрів Євро   г) Рада Європи.
16. Перед якою інституцією звітує Європейська Комісія?
а) Рада міністрів Європи   б) Європейський Парламент;
в) Рада Європи   г) Економічно-соціальний комітет.
17. Консультативний етап вступу до ЄС триває:
а) між поданням країною заявки про вступ та початком переговорів про вступ;
б) перед поданням країною заяви про вступ;
в) від початку й до завершення переговорів про вступ;
г) між підписанням угоди про вступ та її ратифікацією.
18. Оціночний етап вступу до ЄС триває:
а) між поданням країною заявки про вступ та початком переговорів про вступ;
б) перед поданням країною заяви про вступ;
в) від початку й до завершення переговорів про вступ;
г) між підписанням угоди про вступ та її ратифікацією.

19. Переговорний етап вступу до ЄС триває:

- а) між поданням країною заявки про вступ та початком переговорів про вступ;
- б) перед поданням країною заявки про вступ;
- в) від початку й до завершення переговорів про вступ;
- г) між підписанням угоди про вступ та її ратифікацією.

20. Ратифікаційний етап вступу до ЄС триває:

- а) між поданням країною заявки про вступ та початком переговорів про вступ;
- б) перед поданням країною заявки про вступ;
- в) започатковується після виконання усіх ратифікаційних процедур та набуття угодою чинності;
- г) між підписанням угоди про вступ та її ратифікацією.

Варіант 2

1. На якому рівні в рамках Європейської валютної системи встановлювався поріг, який сигналізував про необхідність втручання Центральних банків для підтримки валютних курсів?

- а) 75% від максимально допустимого відхилення валютного курсу;
- б) 100 % від максимально допустимого відхилення валютного курсу;
- в) 2,25% від максимально допустимого відхилення валютного курсу;
- г) 50% від максимально допустимого відхилення валютного курсу.

2. Коли розпочався перший етап будівництва Економічного і валютного союзу в Європі?

- а) 1 липня 1990 р.;
- б) 1 січня 1991 р.;
- в) 1 липня 1992 р.;
- г) 1 січня 1993 р.;

3. Яку границю не повинен перевищувати дефіцит державного бюджету країн-членів Економічного і валютного союзу у відповідності з Маастрихтським договором?

- а) 1,5% ВВП;   б) 2% ВВП;   в) 3% ВВП;
г) 60% ВВП.

4. Коли було встановлено безвідкличні фіксовані курси національних валют країн-членів валютного союзу по відношенню до євро?

- а) 1 січня 2003 р.;   б) 1 січня 2002 р.;   в) 1 липня 2002 р.;
г) 1 січня 1999 р.

5. Коли було запроваджено обіг банкнот та монет євро?

- а) 1 січня 2003 р.;   б) 1 січня 2002 р.;   в) 1 липня 2002 р.;
г) 1 січня 1999 р.

6. Коли єдина європейська валюта євро які стала єдиним законним засобом платежу на території Економічного і валютного союзу?

- а) 1 січня 2003 р.;   б) 1 січня 2002 р.;   в) 1 липня 2002 р.;
г) 1 січня 1999 р.

7. Що означає принцип субсидіарності при впровадженні спільних економічних політик ЄС?

а) Інституції ЄС не мають регулювати те, що можна ефективніше зробити та врегулювати на національному й регіональному рівнях.

б) Передачу частини урядових повноважень спільним інституціям ЄС.

в) Повноваження, які надають спільним інституціям ЄС договори, доповнюють повноваження її держав-членів.

г) Спільні політики мають як європейський вимір, так і національний.

8. Які держави підписали Римський договір про заснування ЄЕС?

а) Франція, Німеччина, Великобританія, Італія, Бельгія, Нідерланди, Люксембург;

б) Франція, Німеччина, Іспанія, Бельгія, Нідерланди, Люксембург;

в) Франція, Німеччина, Бельгія, Італія, Нідерланди, Люксембург;

г) Франція, Німеччина, Італія, Бельгія, Данія, Люксембург.

9. Провідна мета інтеграційних процесів за Римською угодою полягала в створенні між державами-членами:

- а) спільного ринку;
- б) економічного і валютного союзу;
- в) політичного і оборонного союзу;
- г) зони вільної торгівлі.

10. Які країни увійшли до Європейського співтовариства під час його першого розширення (1973 р.)?

- а) Швеція, Данія, Норвегія;
- б) Греція, Іспанія, Португалія;
- в) Великобританія, Ірландія, Данія
- г) Швеція, Фінляндія, Австрія.

11. В чому полягала солідарність Європейського співтовариства як ключовий принцип забезпечення функціонування його спільного ринку?

- а) в забезпеченні вільного руху факторів виробництва;
- б) в проведенні спільних політик Співтовариства;
- в) в сприянні прогресу світової торгівлі;
- г) в створенні умов для розвитку вільної конкуренції.

12. При створенні митного союзу західноєвропейських країн спільний митний тариф було встановлено на рівні:

- а) найвищого тарифу серед країн-членів;
- б) найнижчого тарифу серед країн-членів;
- в) на простому середньоарифметичному рівні тарифів.
- г) на середньоарифметичному зваженому рівні тарифів.

13. З якою метою був створений Європейський інвестиційний банк?

- а) для фінансування проектів розвитку проблемних регіонів;
- б) для лібералізації транскордонного переміщення капіталу;
- в) для захисту сільськогосподарського ринку;
- г) для здійснення спільної торговельної політики щодо третіх країн.

14. Процес створення митного союзу країн ЄЕС було повністю завершено:

- а) 1 липня 1968 р.;
- б) 25 березня 1957 р.;
- в) 1 січня 1993 р.;
- г) 1 липня 1990 р.

15. Яка тривалість перехідного періоду передбачалась для скасування митних зборів на торгівлю всередині митного союзу для держав, що приєдналися до ЄС під час першого розширення (1973 р.)?

- а) два роки;   б) три роки;   в) п'ять років; г) десять років.

16. В якому році Греція стала повноправним членом ЄЕС?

- а) 1979;   б) 1981;   в) 1985;
г) 1986.

17. В чому полягало найбільш складне питання під час переговорів про вступ Іспанії і Португалії до ЄЕС?

- а) структура сільського господарства країн-кандидатів значно відрізнялась від комунітарної;
б) високий рівень інфляції і відносно слабкі валюти країн-кандидатів;
в) низький рівень ВВП і заробітної плати в країнах-кандидатах;
г) потреба в структурних реформах економіки.

18. В Єдиному європейському акті (1986 р.) центральним завданням Співтовариства до 1992 р було проголошено:

- а) створення економічного і валютного союзу; б) реалізація політичного союзу;
в) завершення формування спільного ринку;
г) заснування фонду регіонального розвитку.

19. Коли був створений Європейський економічний простір?

- а) 1968р.;   б) 1986 р.;   в) 1992 р.;
д) 1993 р..

20. Центральним паритетом коливання валютних курсів в механізмі європейської „валютної змії” було визнано:

- а) марку ФРН;   б) долар США;   в) ЄКЮ;
г) ”валютний кошик” із марки ФРН, французького франка і фунта стерлінгів.

Варіант 3

1. Теорія міжнародної економічної інтеграції ґрунтується на:

- а) вивченні умов створення спільних інституцій для керування об'єднаною економікою;
- б) узгодженні спільних інтересів країн;
- в) вигодах здійснення вільної торгівлі між країнами;
- г) попередженні політичних розбіжностей між державами.

2. Передумовою міжнародної економічної інтеграції є:

- а) близькість рівнів економічного розвитку країн;
- б) географічна близькість країн, що інтегруються;
- в) спільність економічних проблем;
- г) будь-яка з названих вище ознак.

3. Концепція ринкової школи міжнародної економічної інтеграції базується на:

- а) встановленні міжнаціональних правил економічної діяльності;
- б) принципі свободи торгівлі;
- в) аналізі взаємопроникнення національних економік;
- г) визнанні можливості багатошвидкісної інтеграції.

4. Яка інституція має право ініціативи щодо внесення пропозицій про ухвалення рішень в ЄС?

- а) Європейська Комісія;
- б) Європейський Парламент;
- в) Рада міністрів Європи;
- г) Рада Європи.

5. Які теоретичні концепції міжнародної економічної інтеграції взаємно доповнюють одна одну?

- а) ринкова теорія та концепція „дирижизму”;
- б) структурна та ринково-інституціональна концепції;
- в) ринкова та структурна концепції;
- г) теорія концентричних кіл та багатошвидкісної інтеграції.

6. Оціночний етап вступу до ЄС триває:

- а) між поданням країною заявки про вступ та початком переговорів про вступ;
- б) перед поданням країною заяви про вступ;
- в) від початку й до завершення переговорів про вступ;
- г) між підписанням угоди про вступ та її ратифікацією.

7. Який інтеграційний метод ґрунтується на принципах лібералізації економіки і зовнішньої торгівлі на основі багатосторонньої угоди?

- а) інституціональний;
- б) функціональний;
- в) багатозшвидкісної інтеграції;
- г) реінтеграційний.

8. До розрахункового „кошику” ЕКЮ спочатку входили валюти:

- а) дев'яти країн ЄЕС;
- б) шести країн ЄЕС;
- в) десяти країн ЄЕС;
- г) дванадцяти країн ЄЕС.

9. Яка інституція здійснює управління бюджетом ЄС?

- а) Європейська Комісія;
- б) Європейський Парламент;
- в) Рада міністрів Європи;
- г) Економічно-соціальний комітет.

10. Перегляд композиції ЕКЮ проводили кожні:

- а) два роки;
- б) три роки;
- в) п'ять років;
- г) вісім років.

11. Валютні компенсаційні суми було введено в ЄЕС для цілей:

- а) спільної сільськогосподарської політики;
- б) спільної промислової політики;
- в) збільшення спільного бюджету;
- г) прискорення економічної інтеграції.

12. Повноваження Валютного комітету, заснованого згідно з Римським договором полягали в:

- а) спостереженні за валютно-курсовою політикою країн ЄЕС;

- б) забезпеченні стабільності цін в країнах ЄЕС;
- в) впровадженні проекту поетапного формування економічного й валютного союзу;
- г) забезпеченні введення спільної грошової одиниці.

13. Завданням Європейського фонду валютного співробітництва було:

- а) спостереження за валютно-курсовою політикою країн ЄЕС;
- б) забезпечення стабільності цін в країнах ЄЕС;
- в) керування багатостороннім механізмом підтримки валютних курсів;
- г) впровадження проекту поетапного формування економічного й валютного союзу.

14. Європейська розрахункова одиниці, прийнята в 1975 р., обчислювалася на базі:

- а) вартісного паритету із долларом США;
- б) "валютного кошика" із марки ФРН, французького франка і фунта стерлінгів;
- в) "валютного кошика", складеного із ключових світових валют;
- г) "валютного кошика" із дев'яти національних валют країн-членів ЄЕС.

15. Центральним паритетом коливання валютних курсів в механізмі європейської „валютної змії” було визнано:

- а) марку ФРН; б) доллар США; в) ЄКЮ;
- г) "валютний кошик" із марки ФРН, французького франка і фунта стерлінгів.

16. Консультативний етап вступу до ЄС триває:

- а) між поданням країною заявки про вступ та початком переговорів про вступ;
- б) перед поданням країною заяви про вступ;
- в) від початку й до завершення переговорів про вступ;
- г) між підписанням угоди про вступ та її ратифікацією.

17. До розрахункового „кошику” ЕКЮ спочатку входили валюти:

- а) дев'яти країн ЄЕС;
- б) шести країн ЄЕС;

- в) десяти країн ЄЕС; г) дванадцяти країн ЄЕС.

18. План П. Вернера (1970 р.) передбачав поетапне створення:

- а) спільного ринку; б) економічного й валютного союзу;
в) митного союзу; г) системи валютних компенсаційних сум.

19. Центральним паритетом коливання валютних курсів в рамках Європейської валютної системи було визнано:

- а) марку ФРН; б) долар США; в) ЄКЮ;
г) "валютний кошик" із марки ФРН, французького франка і фунта стерлінгів.

20. Спільний бюджет ЄС формується за рахунок:

- а) доходів від митних зборів; б) внесків держав-членів ЄС;
в) відрахувань від податку на додану вартість;
г) митних зборів та відрахувань від податку на додану вартість.

Варіант 4

1.. Центральним паритетом коливання валютних курсів в рамках Європейської валютної системи було визнано:

- а) марку ФРН; б) долар США; в) ЄКЮ;
г) "валютний кошик" із марки ФРН, французького франка і фунта стерлінгів.

2. Передумовою міжнародної економічної інтеграції є:

- а) близькість рівнів економічного розвитку країн;
б) географічна близькість країн, що інтегруються;
в) спільність економічних проблем; г) будь-яка з названих вище ознак.

3. Концепція ринкової школи міжнародної економічної інтеграції базується на:

- а) встановленні міжнаціональних правил економічної діяльності;
б) принципі свободи торгівлі;
в) аналізі взаємопроникнення національних економік;

г) визнанні можливості багатошвидкісної інтеграції.

4. Яка інституція має право ініціативи щодо внесення пропозицій про ухвалення рішень в ЄС?

- а) Європейська Комісія; б) Європейський Парламент;
в) Рада міністрів Європи; г) Рада Європи.

5. Які теоретичні концепції міжнародної економічної інтеграції взаємно доповнюють одна одну?

- а) ринкова теорія та концепція „дирижизму”;
б) структурна та ринково-інституціональна концепції;
в) ринкова та структурна концепції;
г) теорія концентричних кіл та багатошвидкісної інтеграції.

6. Оціночний етап вступу до ЄС триває:

- а) між поданням країною заявки про вступ та початком переговорів про вступ;
б) перед поданням країною заяви про вступ;
в) від початку й до завершення переговорів про вступ;
г) між підписанням угоди про вступ та її ратифікацією.

7. Який інтеграційний метод ґрунтується на принципах лібералізації економіки і зовнішньої торгівлі на основі багатосторонньої угоди?

- а) інституціональний; б) функціональний;
в) багатошвидкісної інтеграції; г) реінтеграційний.

8. До розрахункового „кошику” ЕКЮ спочатку входили валюти:

- а) дев'яти країн ЄЕС; б) шести країн ЄЕС;
в) десяти країн ЄЕС; г) дванадцяти країн ЄЕС.

9. Яка інституція здійснює управління бюджетом ЄС?

- а) Європейська Комісія; б) Європейський Парламент;
в) Рада міністрів Європи; г) Економічно-соціальний комітет.

10. Перегляд композиції ЕКЮ проводили кожні:

- а) два роки; б) три роки; в) п'ять років;
г) вісім років.

11. Валютні компенсаційні суми було введено в ЄЕС для цілей:

- а) спільної сільськогосподарської політики; б) спільної промислової політики;
в) збільшення спільного бюджету; г) прискорення економічної інтеграції.

12. Повноваження Валютного комітету, заснованого згідно з Римським договором полягали в:

- а) спостереженні за валютно-курсовою політикою країн ЄЕС;
б) забезпеченні стабільності цін в країнах ЄЕС;
в) впровадженні проекту поетапного формування економічного й валютного союзу;
г) забезпеченні введення спільної грошової одиниці.

13. Завданням Європейського фонду валютного співробітництва було:

- а) спостереження за валютно-курсовою політикою країн ЄЕС;
б) забезпечення стабільності цін в країнах ЄЕС;

в) керування багатостороннім механізмом підтримки валютних курсів;

г) впровадження проекту поетапного формування економічного й валютного союзу.

14. Європейська розрахункова одиниці, прийнята в 1975 р., обчислювалася на базі:

а) вартісного паритету із долларом США;

б) "валютного кошика" із марки ФРН, французького франка і фунта стерлінгів;

в) "валютного кошика", складеного із ключових світових валют;

г) "валютного кошика" із дев'яти національних валют країн-членів ЄЕС.

15. Центральним паритетом коливання валютних курсів в механізмі європейської „валютної змії” було визнано:

а) марку ФРН; б) доллар США; в) ЄКЮ;

г) "валютний кошик" із марки ФРН, французького франка і фунта стерлінгів.

16. Консультативний етап вступу до ЄС триває:

а) між поданням країною заявки про вступ та початком переговорів про вступ;

б) перед поданням країною заяви про вступ;

в) від початку й до завершення переговорів про вступ;

г) між підписанням угоди про вступ та її ратифікацією.

17. До розрахункового „кошику” ЕКЮ спочатку входили валюти:

а) дев'яти країн ЄЕС;

б) шести країн ЄЕС;

в) десяти країн ЄЕС;

г) дванадцяти країн ЄЕС.

18. План П. Вернера (1970 р.) передбачав поетапне створення:

- а) спільного ринку;
- б) економічного й валютного союзу;
- в) митного союзу;
- г) системи валютних компенсаційних сум.

19. Центральним паритетом коливання валютних курсів в рамках Європейської валютної системи було визнано:

- а) марку ФРН;
- б) долар США;
- в) ЄКЮ;
- г) "валютний кошик" із марки ФРН, французького франка і фунта стерлінгів.

20. Спільний бюджет ЄС формується за рахунок:

- а) доходів від митних зборів;
- б) внесків держав-членів ЄС;
- в) відрахувань від податку на додану вартість;
- г) митних зборів та відрахувань від податку на додану вартість.

1. Теорія міжнародної економічної інтеграції ґрунтується на:

- а) вивченні умов створення спільних інституцій для керування об'єднаною економікою;
- б) узгодженні спільних інтересів країн;
- в) вигодах здійснення вільної торгівлі між країнами;
- г) попередженні політичних розбіжностей між державами.

1. На якому рівні в рамках Європейської валютної системи встановлювався поріг, який сигналізував про необхідність втручання Центральних банків для підтримки валютних курсів?

- а) 75% від максимально допустимого відхилення валютного курсу;
- б) 100 % від максимально допустимого відхилення валютного курсу;

- в) 2,25% від максимально допустимого відхилення валютного курсу;
г) 50% від максимально допустимого відхилення валютного курсу.

2. Коли розпочався перший етап будівництва Економічного і валютного союзу в Європі?

- а) 1 липня 1990 р.; б) 1 січня 1991 р.; в) 1 липня 1992 р.; г) 1 січня 1993 р.;

3. Яку границю не повинен перевищувати дефіцит державного бюджету країн-членів Економічного і валютного союзу у відповідності з Маастрихтським договором?

- а) 1,5% ВВП; б) 2% ВВП; в) 3% ВВП;
г) 60% ВВП.

4. Коли було встановлено безвідкличні фіксовані курси національних валют країн-членів валютного союзу по відношенню до євро?

- а) 1 січня 2003 р.; б) 1 січня 2002 р.; в) 1 липня 2002 р.; г) 1 січня 1999 р.

5. Коли було запроваджено обіг банкнот та монет євро?

- а) 1 січня 2003 р.; б) 1 січня 2002 р.; в) 1 липня 2002 р.; г) 1 січня 1999 р.

6. Коли єдина європейська валюта євро які стала єдиним законним засобом платежу на території Економічного і валютного союзу?

- а) 1 січня 2003 р.; б) 1 січня 2002 р.; в) 1 липня 2002 р.; г) 1 січня 1999 р.

7. Що означає принцип субсидіарності при впровадженні спільних економічних політик ЄС?

а) Інституції ЄС не мають регулювати те, що можна ефективніше зробити та врегулювати на національному й регіональному рівнях.

б) Передачу частини урядових повноважень спільним інституціям ЄС.

в) Повноваження, які надають спільним інституціям ЄС договори, доповнюють повноваження її держав-членів.

г) Спільні політики мають як європейський вимір, так і національний.

8. Які держави підписали Римський договір про заснування ЄЕС?

а) Франція, Німеччина, Великобританія, Італія, Бельгія, Нідерланди, Люксембург;

б) Франція, Німеччина, Іспанія, Бельгія, Нідерланди, Люксембург;

в) Франція, Німеччина, Бельгія, Італія, Нідерланди, Люксембург;

г) Франція, Німеччина, Італія, Бельгія, Данія, Люксембург.

9. Провідна мета інтеграційних процесів за Римською угодою полягала в створенні між державами-членами:

а) спільного ринку; б) економічного і валютного союзу;

в) політичного і оборонного союзу; г) зони вільної торгівлі.

10. Які країни увійшли до Європейського співтовариства під час його першого розширення (1973 р.)?

а) Швеція, Данія, Норвегія; б) Греція, Іспанія, Португалія;

в) Великобританія, Ірландія, Данія; г) Швеція, Фінляндія, Австрія.

11. В чому полягала солідарність Європейського співтовариства як ключовий принцип забезпечення функціонування його спільного ринку?

- а) в забезпеченні вільного руху факторів виробництва;
- б) в проведенні спільних політик Співтовариства;
- в) в сприянні прогресу світової торгівлі;
- г) в створенні умов для розвитку вільної конкуренції.

12. При створенні митного союзу західноєвропейських країн спільний митний тариф було встановлено на рівні:

- а) найвищого тарифу серед країн-членів; б) найнижчого тарифу серед країн-членів;
- в) на простому середньоарифметичному рівні тарифів.
- г) на середньоарифметичному зваженому рівні тарифів.

13. З якою метою був створений Європейський інвестиційний банк?

- а) для фінансування проектів розвитку проблемних регіонів;
- б) для лібералізації транскордонного переміщення капіталу;
- в) для захисту сільськогосподарського ринку;
- г) для здійснення спільної торговельної політики щодо третіх країн.

14. Процес створення митного союзу країн ЄЕС було повністю завершено:

- а) 1 липня 1968 р.; б) 25 березня 1957 р.; в) 1 січня 1993 р.;
- г) 1 липня 1990 р.

15. Яка тривалість перехідного періоду передбачалась для скасування митних зборів на торгівлю всередині митного союзу для держав, що приєдналися до ЄС під час першого розширення (1973 р.)?

- а) два роки;   б) три роки;   в) п'ять років;
г) десять років.

16. В якому році Греція стала повноправним членом ЄЕС?

- а) 1979;   б) 1981;   в) 1985;
г) 1986.

17. В чому полягало найбільш складне питання під час переговорів про вступ Іспанії і Португалії до ЄЕС?

а) структура сільського господарства країн-кандидатів значно відрізнялась від комунітарної;

б) високий рівень інфляції і відносно слабкі валюти країн-кандидатів;

в) низький рівень ВВП і заробітної плати в країнах-кандидатах;

г) потреба в структурних реформах економіки.

18. В Єдиному європейському акті (1986 р.) центральним завданням Співтовариства до 1992 р було проголошено:

а) створення економічного і валютного союзу;   б) реалізація політичного союзу;

в) завершення формування спільного ринку;

г) заснування фонду регіонального розвитку.

19. Коли був створений Європейський економічний простір?

- а) 1968р.;   б) 1986 р.;   в) 1992 р.;
д) 1993 р..

20. Центральним паритетом коливання валютних курсів в механізмі європейської „валютної змії” було визнано:

а) марку ФРН;   б) долар США;   в) ЄКЮ;

г) ”валютний кошик” із марки ФРН, французького франка і фунта стерлінгів.

Варіант5

1. В якому році Греція стала повноправним членом ЄЕС?
а) 1979;   б) 1981;   в) 1985;
г) 1986.

2. Передумовою міжнародної економічної інтеграції є:
а) близькість рівнів економічного розвитку країн;
б) географічна близькість країн, що інтегруються;
в) спільність економічних проблем;   г) будь-
яка з названих вище ознак.

3. Концепція ринкової школи міжнародної економічної інтеграції базується на:
а) встановленні міжнаціональних правил економічної діяльності;
б) принципі свободи торгівлі;
в) аналізі взаємопроникнення національних економік;
г) визнанні можливості багатошвидкісної інтеграції.

4. Яка інституція має право ініціативи щодо внесення пропозицій про ухвалення рішень в ЄС?
а) Європейська Комісія;   б) Європейський Парламент;
в) Рада міністрів Європи;   г) Рада Європи.

5. Які теоретичні концепції міжнародної економічної інтеграції взаємно доповнюють одна одну?
а) ринкова теорія та концепція „дирижизму”;
б) структурна та ринково-інституціональна концепції;
в) ринкова та структурна концепції;
г) теорія концентричних кіл та багатошвидкісної інтеграції.

6. Оціночний етап вступу до ЄС триває:

- а) між поданням країною заявки про вступ та початком переговорів про вступ;
- б) перед поданням країною заяви про вступ;
- в) від початку й до завершення переговорів про вступ;
- г) між підписанням угоди про вступ та її ратифікацією.

7. Який інтеграційний метод ґрунтується на принципах лібералізації економіки і зовнішньої торгівлі на основі багатосторонньої угоди?

- а) інституціональний; б)
- функціональний;
- в) багатошвидкісної інтеграції; г)
- реінтеграційний.

8. До розрахункового „кошику” ЕКЮ спочатку входили валюти:

- а) дев'яти країн ЄЕС; б) шести країн ЄЕС;
- в) десяти країн ЄЕС; г) дванадцяти країн ЄЕС.

9. Яка інституція здійснює управління бюджетом ЄС?

- а) Європейська Комісія; б) Європейський Парламент;
- в) Рада міністрів Європи; г) Економічно-соціальний комітет.

10. Перегляд композиції ЕКЮ проводили кожні:

- а) два роки; б) три роки; в) п'ять років;
- г) вісім років.

11. Валютні компенсаційні суми було введено в ЄЕС для цілей:

- а) спільної сільськогосподарської політики; б) спільної промислової політики;

в) збільшення спільного бюджету; г)
прискорення економічної інтеграції.

12. Повноваження Валютного комітету, заснованого згідно з Римським договором полягали в:

а) спостереженні за валютно-курсовою політикою країн ЄЕС;

б) забезпеченні стабільності цін в країнах ЄЕС;

в) впровадженні проекту поетапного формування економічного й валютного союзу;

г) забезпеченні введення спільної грошової одиниці.

13. Завданням Європейського фонду валютного співробітництва було:

а) спостереження за валютно-курсовою політикою країн ЄЕС;

б) забезпечення стабільності цін в країнах ЄЕС;

в) керування багатостороннім механізмом підтримки валютних курсів;

г) впровадження проекту поетапного формування економічного й валютного союзу.

14. Європейська розрахункова одиниці, прийнята в 1975 р., обчислювалася на базі:

а) вартісного паритету із долларом США;

б) "валютного кошика" із марки ФРН, французького франка і фунта стерлінгів;

в) "валютного кошика", складеного із ключових світових валют;

г) "валютного кошика" із дев'яти національних валют країн-членів ЄЕС.

15. Центральним паритетом коливання валютних курсів в механізмі європейської „валютної змії” було визнано:

г) митних зборів та відрахувань від податку на додану вартість.

Рекомендована література

Основна

1. Про стратегію економічного і соціального розвитку України „Шляхом європейської інтеграції” на 2004-2015 рр.: Указ Президента України від 28.04.2004 р. № 493/2004// Офіційний вісник України. – 2004 р. - №18 – С. 17-18.
2. Міжнародні інтеграційні процеси сучасності: Монографія/ А.С. Філіпенко, В.С. Будкін, М.А. Дудченко та ін. - К.: Знання України, 2004. – 304 с.
3. Шнирков О.І., Копійка В.В., Муравйов В.І. Україна – Європейський Союз: економіка, політика, право: Монографія. - К.: Видавничо-поліграфічний центр „Київський університет”, 2006. – 268 с.
4. Копійка В.В., Шинкаренко Т.І. Європейський Союз: заснування і етапи становлення. Навч. Посібник для студентів вищих навчальних закладів. – К.: ВД „Ін Юре”, 2001. – 448 с.
5. Шнирков О.І. Торговельна політика Європейського Союзу: Монографія. – К.: ВПЦ „Київський університет”, 2005 – 152 с.
- 6.

Додаткова

7. Світова економіка: Підручник/ А.С. Філіпенко, О.І. Рогач, О.І. Шнирков та ін. –К.: Либідь, 2002. – 582 с.
8. Луцишин З.О. Трансформація світової фінансової системи в умовах глобалізації. – К. Видав.центр. “Друк”, 2002.- 320с.
9. Десмонд Дайнен. Дедалі міцніший союз. Курс європейської інтеграції/ Пер. з англійської. – К.: „К.І.С.”, 2006, - 696 с.
10. Стівен Роузфілд. Порівнюємо економічні системи/ Пер. з англійської. – К.: „К.І.С.”, 2005, - 370 с.
11. Романо Проді. Задум об’єднаної Європи. Пер. з італійської. – К.: К.І.С., 2002

12. Договори, утворюючі Європейські Союзи. Документи Європейського Союзу. Т. I / Отв. ред. Борко Ю. А. М., 1994. С. 167-168.
13. Договір про утворення Європейського економічного союзу (з змінами, внесеними наступними договорами), Рим, 25 березня 1957 року.-Інтернет:- <http://www.rada.kiev.ua/laws/pravo/new/cgi-bin/show.cgi>
14. Договір про Європейський Союз від 17.02.1992. Інтернет: - <http://www.rada.kiev.ua/laws/pravo/new/cgi-bin/show.cgi>
14. Макогон Ю.В. Зовнішньоекономічна діяльність: організація, управління, прогнозування. - Учебник. –Донець: Альфа-прес, 2004. - 344 с.
15. Сучасний стан і тенденції зовнішньої торгівлі України з країнами світу/ В.П. Мироненко, О.Г. Заставнюк, Т.В. Шуляк // Автошляховик України – 2004. - №6 – С.18-20.
- 16.Сіскос Е. Грецько-українське економічне співробітництво у контексті інтеграційних процесів Причорномор'я// Журнал Європейської економіки – 2003. – Т. 2. - №4 – С. 411-427.
17. Європейська валютна система: проблеми створення економічного і валютного союзу (ЄС) // Міжнародні валютно-кредитні і фінансові відносини: Учебник під ред. Л.Н. Красавиної. – М.: Фінанси і статистика, 1994. – с. 82-105.
18. Україна на ринку Європейського Союзу (Доповідь українського центру економічних і політичних досліджень)// Діловий вісник – 2004. №5 – С.18-19.
- 19.. Pelkmans. European Integration: Methods of Economic Analysis. – Pearson Education Limited, England, 2001. – 472 p.
- 20.J.D. Hansen, J.U. Nielsen. An Economic Analysis of the EU. – The McGraw-Hill Companies, London, 1997. – 512 p.
21. A.M. El-Agraa. The European Union: Economics and Policies. – Financial Times/Prentice Hall, 2001. – 420 p.
22. Theo Hitris. European Union Economics – Pearson Education Limited, England, 2003. – 463 p.
23. Key indicators for the euro area. - Internet: http://europa.eu.int/comm/economy_finance/publications/eurorelated_en.htm.

24. The Political economy of Regionalism/ Edited by Edward D. Mansfield and Helen V. Milner – Columbia University Press, NY, 1997. – 337 p
25. Регіональна економічна політика Європейського Союзу: досвід для України: монографія/ М.С.Гамов, А.О.Єгоров, Г.Л.Кладова, О.О.Нечай.- Запоріжжя: ЗНТУ, 2010.- 191 с.
- 26.

Інтернет-ресурси

1. www.europa.eu.int/
2. www.eurostat.eu.int/
3. www.europarl.eu.int/
4. www.ecb.int/

Статті в періодичних виданнях

1. Ситников М.М., Лазнева І.О., Єгоров А.О. Вплив прямого іноземного інвестування на активізацію регіонального соціально-економічного розвитку [Електронний ресурс] / М.М.Ситников, І.О.Лазнева, А.О.Єгоров // Глобальні та національні проблеми економіки.- 2017.- вип.16.- С.81- 86. – Режим доступу до журн.:<http://www.global-national.in.ua/pro-zhurnal>.

2. Ситников М.М., Мелешенко А.І. Адаптація інноваційної політики ЄС до процесів регіонального соціально-економічного розвитку [Електронний ресурс] / М.М.Ситников, А.І. Мелешенко// Глобальні та національні проблеми економіки.- 2018.- вип.22.- С.108-113. – Режим доступу до журн.:<http://www.global-national.in.ua/pro-zhurnal>

3. Єгоров А.О., Ситников М.М. Міжнародна трудова міграція: проблеми регулювання та захисту мігрантів на досвіді ЄС / А.О.Єгоров, М.М.Ситников//VIRTUS: Scientific Journal.- Монреаль:СРМ «ASF».-2018.-№ 23.- С.139-143.

4. Єгоров А.О., Ситников М.М. Економічна ефективність міжнародної трудової міграції та забезпечення гідних умов праці українських мігрантів в країнах ЄС [Електронний ресурс] / А.О.Єгоров, М.М. Ситников// Глобальні та національні проблеми економіки.- 2018.- вип.23.- С.395 – 401. – Режим доступу до журн.:<http://www.global-national.in.ua/pro-zhurnal>

5. Ситников М.М. Залучення досвіду інноваційної політики ЄС до розвитку регіональної інноваційно-інвестиційної діяльності [Текст] /М.М.Ситников // Розвиток інноваційно-інтегрованих структур у вимірі формування інноваційно-орієнтованої моделі економіки : міжн. наук. практ. конф.,21-22 березня 2018 року, м. Кропивницький.: матер. конф.- Кропивницький: «Ексклюзив-Систем»,2018.-С.158-161.

6.Ситников М.М., Єгоров А.О. Активізація інноваційного розвитку України шляхом залучення досвіду ЄС / М.М.Ситников, А.О.Єгоров // Причорноморські економічні студії.- 2018.- вип.29.- С.10 – 14.

7. Мелешенко А.І., Ситников М.М. Міжнародний рух капіталу та економічні ризики України в умовах фінансових криз / А.І.Мелешенко, М.М.Ситников // Інвестиції: практика та досвід.- 2018.- № 11.- С.55-59.